

I detta nr

- **En rullgardin ger viktig information**
- **Den röde hanen på Lidingö**
- **Arkivens dag**
- **En efterlängtd nyhet**
- **Kurser centralt i FSL**
- **Kursen i personarkiv - ett vittnesmål**
- **Vad gör kommuner och folk-rörelsearkiv? Hur tar de hand om föreningsarkiven?**

**Ordna och Vårda
föreningsarkiven
ges ut av**

**FÖRENINGSSARKIVEN I
STOCKHOLMS LÄN**

Postadress

Stockholms Stadsarkiv
Box 22063 10422 Stockholm

Besöksadress

Kungsklippan 6
Tel. 08-508 283 42

Hemsida: www.foreningsarkiven.a.se

E-post: info@foreningsarkiven.a.se

Ansvarig utgivare: Hans Österberg

Redaktör: Hans Österberg, Arnold
Härmark

En rullgardin ger viktig information

Nu har vi skaffat två nya, lätthanterliga utställningsskärmar (sk Rollups) med olika budskap som Ni kan låna när Ni har något arrangemang och vill visa vad FSL är och gör. En Rollups (som i princip är en upp- och nervänd rullgardin) väger c:a fem kilo, är lättmonterad, och vid transport c:a en meter lång, c:a 0,1 m i fyrkant och förvaras i ett skyddande fodral. Hör av Er till Eva om Ni vill boka ett lån.

Nils-Bertil Nilsson

Foto: Nils-Bertil Nilsson

Utnyttja möjligheterna

FSL arbetar med en omfattande kursverksamhet, rådgivning av erfarna arkivarier och dataprogram som gör det möjligt för att söka information i föreningarnas samlingar av dokument mm. Allt detta görs utan att föreningarna eller andra användare behöver betala något alls. Många skulle säkert vilja utnyttja alla dessa möjligheter om de bara visste att de fanns.

Viktigt att det är viktigt

Det gäller därför att sprida insikten om att det verkligen är

viktigt att bevara föreningarnas handlingar för framtiden.

Låna och häng upp

Här finns ett informationsproblem, som antagligen inte går att lösa med en gång. Men ett steg i rätt riktning är den roll up, som har utvecklats inom FSL (av styrelsemedlemmarna Nils-Bertil Nilsson och Urban Johansson). Denna är egentligen meningslös om det inte används. FSL vädjar därför till medlemmarna att låna och hänga upp den så mycket och så ofta som möjligt.

Den röde hanen på Lidingö

Lidingö stadsarkiv visade under tiden 25 augusti till 21 september en utställning om brandförsvaret och bränder på Lidingö från 1910 till idag. En stor mängd föremål hade lånats in från Lidingö brandstation bl a en hästanspänd brandspruta som pumpades för hand. Sprutan är tillverkad år 1900. En stor mängd föremål och fotografier fanns också med på utställningen liksom en fyllig folder på 15 sidor i A5-format.

Utställningen invigdes av

nuvarande brandchefen för Stockholms brandförsvaret Jan Wisén. Såväl Lidingö brandstation som Östermalms brandstation ställde upp på invigningsdagen med nya och äldre brandbilar.

Urban Johansson

ARKIVENS DAG LÖRDAGEN DEN 10 NOVEMBER ”MÄNNISKAN I ARKIVET”

Som tidigare hoppas vi att så många som möjligt av de lokala arkiven och folkrörelsearkiven kommer att uppmärksamma *Arkivens dag* på något vis. Om det är svårt att ordna ett större arrangemang på grund av resurs- eller lokalbrist, så kan man mycket väl nöja sig med att bara hålla öppet, eller kanske ha ett informationsbord eller en utställningsskärm i någon annans lokal t ex bibliotek, köpcentrum, lokal idrottsplats eller hembygdsgård.

Som tidigare är Föreningsarkiven i Stockholms län med och stöttar projektet ekonomiskt, så därför har vi också i år möjlighet att erbjuda de av våra medlemmar som så önskar affischer, kort mm att kunna få det utan kostnad. De beställs ifrån Riksarkivet. Kontaktperson på Riksarkivet är Birgitta Stapf, e-post birgitta.stapf@riksarkivet.ra.se

Om ni i samband med Er aktivitet vill informera lite om FSL så tycker ju vi att det är bra, hör gärna av Er till kansliet. Vår skärmutställning går att låna och vi har broschyrer om FSL och även SKAS broschyr över arkiv i Stockholms stad och län.

Det vore trevligt om Ni, när ni bestämt program för ert ”firande” av Arkivens Dag, skickar mig ett mail om vad ni tänkt er så kan jag lägga in det på vår hemsida. Blir ju också ytterligare lite PR för Er aktivitet.

EN EFTERLÄNGTAD NYHET

Då vi vet att det är svårt att köpa ett ”litet” antal arkivkartonger, aktomslag etc, från företag som säljer sådana, och då vi ofta får frågor om var man kan få tag i kartonger mm, så har vi nu köpt in ett antal arkivkartonger, etikettblad och

aktomslag, som vi har till försäljning via kansliet.

Det går bra att köpa hur få man vill. Hör bara av Er till kansliet så kommer vi överens om hur de ska levereras. Priserna är enligt nedan och helt till självkostnad.

<p><i>Arkivkartonger</i> 80mm eller 55 mm 7 kronor st <i>Aktomslag</i> 1,50 kronor st <i>Etiketter</i> 5 kronor för ett ark med 12 etiketter</p>

Eva Wetterborg

Kurser centralt i FSL

Kurser med mål och innehåll

En central del i FSL:s verksamhet är arkivkurserna. Basen i utbudet är *Grundkursen i Arkivkunskap* där det ges nödvändiga kunskaper för att styra upp och starta arkivverksamheten inom föreningen. *Fortsättningskursen* är än mer inriktad på det praktiska arbetet. Där ges möjlighet till praktisk övning i momenten ordna, gallra och förteckna arkiv. Bland övriga kurser kan nämnas vår *fotokurs* som är inriktad på förvarandet, hanteringen och registreringen av fotografier.

En ny kurs för personarkiv

I våras hade vi premiär på en ny kurs som ägnas *Personarkiven*. Om den kan ni läsa mer nedan. För större föreningar erbjuder vi en kurs be-

nämnd *Dokumenthantering och gallring* där ni får lära er upprätta en s.k. dokumenthanteringsplan som ger ökad kontroll över dokumentflödet. Ni kan läsa mer om dessa kurser i vårt kursprogram som finns på hemsidan www.foreningsarkiven.a.se

Kurser i kommuner

Under de senaste åren har vi hållit vår grundkurs i arkivkunskap i olika medlemskommuner. I flera kommuner har även vår fortsättningskurs och fotokurs avhållits. Utskick har då skett via kommunernas föreningsregister. Detta har varit mycket lyckat och vi kommer under de närmaste åren fortsätta att ”beta av” medlemskommuner. Närmast på tur står

Täby och Nacka.

Kurser för föreningshistoria

Vi försöker hela tiden att förändra och förbättra vårt utbud. Till exempel planerar vi för en kurs som ska hjälpa den förening som ska skriva sin historia, t.ex. inför ett jubileum. En annan fråga som brukar engagera deltagarna vid grundkurserna är frågor kring det ”digitala dilemmat”. Därför planerar vi framgent för en kurs eller ett seminarium kring digital beständighet, olika datamedier och autenticitet. Vi vill gärna ha synpunkter på vårt kursutbud och gärna få tips på hur det kan bli bättre. Kanske är den någon viktig fråga vi förbisett i våra kurser.

Göran Johansson

Kursen i personarkiv - ett vittnesmål

Anders Hedman berättar om sina intryck

Arkivkursen vid Stockholms universitet är omfattande och gedigen, men eftersom ingen kurs som skall ge någon utbildning på djupet kan täcka allt, har den givetvis några luckor, några områden inom arkivvetenskapen som den inte går in djupare på. Ett av dessa områden är personarkiv. Eftersom undertecknad avslutade sin arkivutbildning vid universitetet för omkring ett år sen, såg jag med glädje och nyfikenhet fram emot att få täppa till denna lucka genom att ta del av kursen ”Hur man hanterar personarkiv” som hölls i FSL:s regi i Stadsarkivet i Stockholm.

Kursen leddes av de rutinerade arkivarierna Göran och Urban Johansson (inget släktskap, vad jag vet!), och man får väl anta att det var just deras rutin som gjorde att nog ingen kunde märka

att det var första gången de höll denna kurs. Kursen var mycket pedagogiskt upplagd och inleddes med en diskussion om vad ett personarkiv är och varför det finns skäl att bevara dem. De mycket intresserade kursdeltagarna tilläts komma med egna synpunkter och det uppstod flera diskussioner och en hel del förlösande skratt. Den goda stämningen hindrade dock inte att flera viktiga frågeställningar togs upp. Det gällde exempelvis etiska aspekter, som t.ex. om det är rätt att ett personarkiv är allmänt tillgängligt om det kan tänkas strida mot en avlidens arkivbildares vilja. Hur avgör man vilket material som är känsligt eller inte? Skall arkivarien själv samla in kompletterande material om arkivet inte är komplett? Med mera.

Efter den inledande genom-

gången och diskussionen presenterades kursdeltagarna för tre olika sätt att förteckna personarkiv: Allmänna arkivskemat, en förteckningsplan för personarkiv skapad av Föreningen för folklivsforskning och en förteckningsplan skapad av Martin Grass, arkivarie vid Arbetarrörelsens arkiv. Vi fick därpå en övningsuppgift som gick ut på att förteckna ett fiktivt personarkiv enligt någon av de tre presenterade modellerna. De flesta kursdeltagare verkade enas om att allmänna arkivskemat inte är speciellt lämpligt för personarkiv (det flesta personarkiv innehåller ju inte serier som diaries och protokoll). Och det finns väl egentligen inget skäl att förteckna ett personarkiv enligt en modell som är skapad för myndigheters arkiv.

Anders Hedman
Täby kommunzrkiv

Vad gör kommuner och folkrörelsearkiv? Hur tar de hand om föreningarnas arkiv?

FSL:s verksamhet vilar på tre hörnstenar.

Föreningarna skall på bästa sätt sköta om sina arkiv. Här bidrar FSL med utbildning och information. Det skall vidare vara möjligt att hitta i arkiven. FSL:s utveckling av datateknik ger viktiga möjligheter. Den tredje hörnstenen innebär att arkivalierna skall förvaras tryggt. Här spelar kommunarkiven och folkrörelsearkiven den viktigaste rollen. Hur hanterar de då detta? För att få reda på detta skickade FSL förra hösten ut en enkät till kommunerna och folkrörelsearkiven. 24 kommuner och 9 folkrörelsearkiv svarade.

Hur fungerar kommunerna?

En fråga gällde om kommunerna tog emot föreningsarkiv. Så gjorde 14 kommuner. I sex kommuner ställde man därvid krav på att arkivalierna skulle vara sorterade, gallrade eller förtecknade eller tillgängliga för forskning. Nio kommuner svarade att de inte tog emot föreningsarkiv.

Folkrörelsearkiven spelar en viktig roll.

I fem fall tog i stället folkrörelsearkiven emot föreningsarkiven.

Det blev till slut fyra kommuner, där det inte fanns vare sig kommun- eller folkrörelsearkiv, som tog emot föreningsarkivalier.

Det fanns också en fråga om kommunarkiven arbetade aktivt för att få in föreningsarkiv. Detta gjorde faktiskt bara tre kommunarkiv.

När det gällde tillgången på forskarplatser kan de flesta kommunarkiven liksom folkrörelsearkiven ställa upp med sådana.

Resultaten är som väntat både positiva och negativa. Det är positivt att folkrörelsearkiven tar emot föreningsarkiv där kommunerna inte gör det. De spelar därmed en viktig roll, när det gäller att säkra vårt kulturella arv.

Det är positivt att en - knapp - majoritet av kommunerna tar emot föreningsarkiv. Men - i fyra kommuner fanns ingen organisation alls att ta emot föreningsarkiven. Man kan inte heller påstå att intresset hos kommunerna för att påverka föreningarna att lämna in sina arkiv var särskilt stort. Så gjorde bara tre kommuner.

Det är tydligt att FSL har en viktig uppgift också när det gäller att få kommunerna att inse att föreningsarkiven representerar en viktig del av vår kunskap om vårt samhälle.

FSL planerar

Föreningens styrelse har hållit sin sedvanliga årliga planeringskonferens. Kontakterna med kommunerna diskuterades givetvis. Ett försök att förbättra

samarbetet med biblioteken skulle göras. ASL, föreningens databas, blir allt bättre.

Hembygdsförbundet erbjuder sina föreningar att göra en egen hemsida i deras webbhotell. Styrelsen tyckte att

dett var en bra idé och kommer att ge de lokala arkivföreningar, som inte har en hemsida plats i ett sk webbhotell. Detta och mycket annat var föremål för en intresserad diskussion.